

Anmeldelse:

Ni forskellige bøger udi det sindsbevægende og psykiatriske

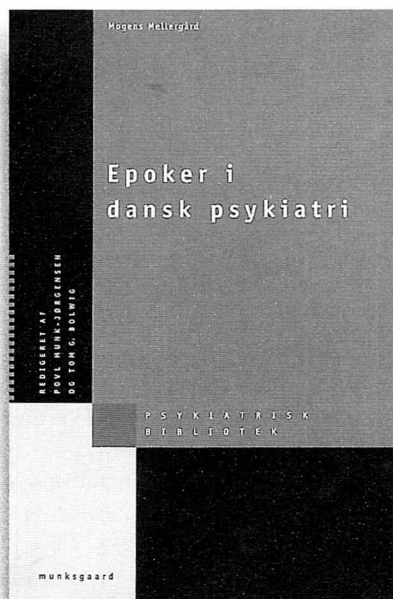
Psykiatrihistorier

Psykiatriske ord

Psykoseteam

Psykiatripolitik

Af Benny Lihme

Mogens Møllergård:

Epoker i dansk psykiatri.

Psykiatrisk Bibliotek,

Munksgaard. 173 sider.

Mogens Møllergård, tidligere overlæge og professor i psykiatri, gør sig indledningsvis nogle velmenende, men også noget ubehjælpssomme betragtninger over historieskrivning som sådan. Anledningen er, at han som ikke historisk fagperson, efter et langt praktisk liv indenfor psykiatrien, har begivet sig ud i at skrive psykiatrihistorie. Ikke at han foregiver at skrive historien med stort H. Sympatisk nok nøjes Møllergård med at sige, at han har skrevet nogle historier, epoker, indenfor den større samlede godt 200-årige historie. Hvilket imidlertid, skal det vise sig, er alt rigeligt til at komme galt af sted.

Grundlaget for al historieskrivning, er ifølge den pensionerede psykiater, at "man vælger sine oplysninger og skriver sin beretning." Og at man ikke skal sidde med sin bagklogskab og pege fingre ad fortidens synder (indenfor psykiatrisk behandling).

Johan Henrik Seidelin

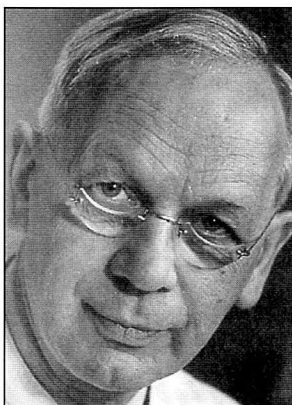

Harald Selmer

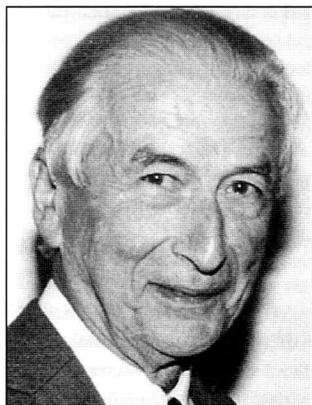

Axel Bisgaard

Mogens Møllergård benytter sig af "kongerækkemetoden" i sin psykiatriske historieskrivning. Hans "psykiatriske fædre" er bl.a. Johan Henrik Seidelin (1786-1855), Harald Selmer (1814-79), Axel Bisgaard (1875-1939), Hjalmar Helweg (1886-1960) og Erik Strømgren (1909-94).

Hjalmar Helweg

Erik Strømgren

En slags bagudrettet blanco-check udskrevet til det forfatteren paternalistisk betegner som "de psykiatriske fædre". Blot man ser det med samtidens psykiaterøjne, kan selv de mest uhyrlige videnskabelige vildfarelser og eksperimenter med sindssyge gennem tiderne legitimeres ud fra denne ukritiske historieopfattelse.

Mogens Møllergård bruger bl.a. en psykiaters sindssyge LSD-behandling i et klamt Frederiksbergsk kælderlokale som eksempel på noget folk, med deres bagklogskab, ikke burde have harceleret over.

Problemet med dette eksempel er imidlertid ikke bare, at en enkelt fantast indenfor psykiaterstanden har handlet i det der for ham var god tro. Men at nogle af hans kollegaer allerede mens behandlingen foregik udmærket vidste, at dette var den skinbarlige og uforvarselige eksperimenteren med syge mennesker. En eksperimenteren som det kollegiale samfund med den viden man allerede havde dengang, kunne og burde have stoppet.

Først da journalisten Alex Frank Larsen mange år senere graver sagen frem, og fremstiller den i bogform ("De sprængte sind: Hemmelige forsøg med LSD", 1985), senere som TV-dokumentation, erkendes kvaksalveriet. Og, efter noget tovtrækkeri i Folketinget, tilbydes de behandlede og mishandlede LSD-patienter erstatning.

Ellers benytter Møllergård sig af det man kunne kalde "kongerækkemetoden". Psykiatriens vigtigste epoker bestemmes og fremstilles således i bogens kapitelinddeling kronologisk via epokernes store mænd, "de psykiatriske fædre" Seidelin, Selmer, Pontoppidan, Wimmer, Bisgaard, Helweg, Strømgren.

En fremgangsmåde som i sig selv medfører en uhyre indskrænket og idealiseret fremstilling af psykiatrien. Møllergård er ellers udmærket klar over, at dansk psykiatrihistorie "frembyder mange kritiske perioder, hvor faget har været i splid med sig selv eller med omgivelserne." Han går ovenikøbet så vidt som til at skrive, at de mest spændende psykiatrihistorier opstår i de faser, hvor synspunkterne på det lægelige paradigme kommer til diskussion (s.17). Hvorefter disse kritiske synspunkter systematisk undgås bogen igennem.

Den historisk velfunderede kritiske psykiater Thomas Szasz nævnes let karrikeret i teksten, men figurerer ikke på den beskedne og stærkt selektive litteraturliste. Møllergård har tydeligvis ikke læst Szasz. Og hans for et "psykiatrisk bibliotek" pinlige og referenceløse fremstilling af "andre fagfolk", er i det hele taget under bæltestedet. Helt galt på s.33, hvor lidt mere ydmyghed ville have klædt forfatteren i hans omtale af uidentificerede "filosofiske gemytter", som har formastet sig til at skrive om sindssygdom "uden at have mødt andre vrangforestillinger end formodningen om egen kompetence."

Tja, det kan bl.a. være den franske filosof Michel Foucault, der her tænkes på. Men heller ikke han optræder på litteraturlisten, så who knows? Hvilke vindmøller det egentlig er forfatteren slås med, kan ikke verificeres.

Møllergård nævner, igen kun *nævner* uden at fremstille og analysere, tænkning ligger ikke til hans gemyt, at Danmarks

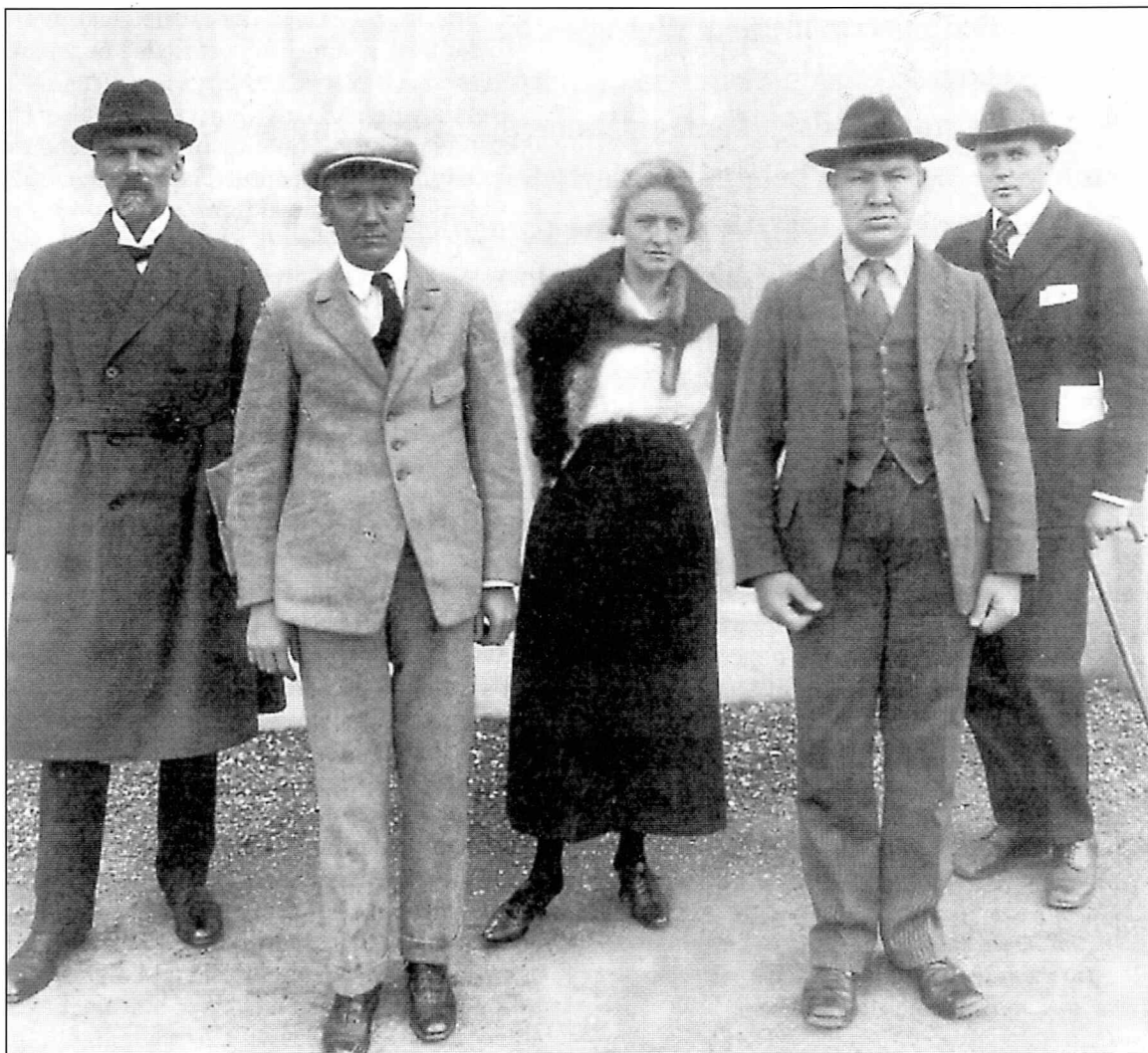
første psykiateroverlæge, Seidelin ved Sankt Hans Hospital, i begyndelsen af det 19.århundrede brød med god behandlings-skik og var voldelig overfor patienterne, og også at der omkring Amalie Skram og Pontoppidan's 6. afdeling på Kommunehospitalet i København var nogle problemer omkring sygdomsbegrebet. Hvorefter han foretager et kæmpespring i historien, frem til de sidste 10 år, hvor det lægelige paradigme igen er kommet til debat "gennem patientorganisationers krav om medicinfri behandling og ønsket om en større vægt lagt på social-psykiatriske foranstaltninger" (s.17).

Hverken Erving Goffman, R.D.Laing, David Cooper, Franco Basaglia m.fl. er med i forfatterens intellektuelt set slappe univers. Således heller ikke 70'ernes store anti-psykiatridebat, det italienske eksperiment med lukning af sindssygehospitaler og Demokratisk Psykiatri, den efterfølgende brogede Galebevægelse herhjemme m.v.

I øvrigt er det interessant, at Møllergård trods alt *nævner*, at der er såvel patienter som pårørende der har ytret ønske om medicinfri psykiatrisk behandling. Derimod skriver han ikke noget om, hvorfor det har været så magtpåliggende for den psykiatriske profession at gå imod disse brugerønsker. Han har ellers et udmærket eksempel i sin bog, i kapitlet om "den litterære psykiatri", hvor et medicinfrit forløb af den manio-depressive lidelse fremstilles som muligt og vellykket. Om N.F.S. Grundtvig hedder det således, at han i 1864 "blev rask endnu engang ved kærlig pleje fra familie og venner". En melding som man også har kunnet høre fra nutidige danske kulturpersonligheder. Forfatteren Ib Michael og kokken Søren Gericke har således, uafhængigt af hinanden, offentligt berettet om deres periodiske depressioner, og hvordan de gennemlever disse ad ikke-medicinsk vej.

Mogens Møllergård lever med sin bog kun altfor godt op til dansk psykiatri anti-intellektuelle tradition og pragmatisk-mekanistiske videnskabsopfattelse. Ikke engang en dannet psykiater som Villars Lunn har sine erindringer med på Møllergård's liste over udvalgt litteratur.

"Epoker i dansk psykiatri" fremtræder med et videnskabeligt ansigt. En hel side er således afsat til opremsning af videnskabe-

Psykiatrien, naturvidenskab eller ej, rummer mange eksempler på sær videnskab og underlige kure. På billedet ses to patienter med ledsagere på vej til Wien i 1922. De skulle podes med malaria, så behandlingen kunne komme i gang i Danmark. Overlæge Axel Bisgaard til venstre ("Epoker i dansk psykiatri" s.65).

lige præstationer og titler på overlægerne og redaktørerne af "Psykiatrisk Bibliotek" Povl Munk-Jørgensen og Tom G. Bolwig.

Lige meget har det hjulpet, de har ikke ønsket eller evnet at redigere i denne tekst. Og hvad angår Møllergård's kapitel om "Historie som bagklogskab", virker det ikke

som om han er blevet klogere efter at have skrevet denne bog. Projektet har simpelt hen ikke været erkendelses- og sandheds-søgende. Det slappe forehavende har udelukkende bestået i at levere en historisk legitimering af forfatterens profession.